

IT-utviklingen og NTFs rolle

Det kunne vært skrevet mye om NTFs jobb med IT, om ikke bøker så i det minste tykke hefter. Dette er artikkelen for dem som godtar noe kortere forklaringer, og som har tiltro til at når NTF har jobbet med dette i snart tre år, så er det fordi vi hele tiden har hatt medlemmenes beste som vårt mål.

Det er ikke alltid slik at de beste rådene er dem man ønsker å høre. Det blir heller ikke enklere når de rådene man helst vil høre, kommer fra kilder der subjektive synspunkter fremstilles som saklig informasjon og kunnskapen i beste fall er mangelfull. I en situasjon hvor tannlegene står overfor en nødvendig opprydding i forhold til lovkrav, myndighetskrav, muligheter ved teknologisk utvikling og kostnader er det derfor ikke så rart at både frustrasjon og tvil blir betydelig.

Hvorfor IT-utvikling?

Ikke alle ønsker å bruke IT i sine praksiser, og NTF forholder seg til det. Vi jobber derfor videre for å sikre akseptable ordninger og utvidede unntak for dem som har papirjournaler og/eller kort tid igjen som yrkesaktiv.

På den annen side ønsker en god del tannleger å bruke IT i stadig større grad i sin tannlegepraksis. De aller fleste har elektronisk pasientjournal, og våre anslag tyder på at opptil en fjerdedel av tannleger med elektronisk journal bruker SMS-varsling til pasientene. Dette til tross for at de har en internettilkobling som har vært betraktet som ulovlig. Samtidig har myndighetene som et uttalt mål å øke bruken av IT i helsetjenesten, og tannhelsetjenesten trekkes faglig sett stadig nærmere helsetjenesten for øvrig. Dessuten kommer pasientene til å forvente og kreve stadig mer effektive tjenester. Da kan presset for å tilpasse seg bli vesentlig sterkere.

De som ønsker å fortsette som i dag, har ett ønske: NTF må skjerme dem fra krav om endringer og dyre løsninger. Det er ikke alltid mulig når den praksisen som har utviklet seg, ikke er i tråd med lovverket. De som ønsker å bruke IT, trenger veiledning. NTFs mål har vært å utvikle løsninger etter tannlegenes behov. Men som alle andre er vi en del av et større samfunn, og løsningene må noen ganger bli kompromisser.

NTF kan ikke skjerme tannleger for Datatilsynets kontroller og pålegg, men vi har en klar forpliktelse til å informere om hva som er lovlige og ulovlige løsninger. Det er lagt noen rammer for tannlegenes bruk av IT, hvorav to ytre faktorer er særlig viktige for hvilke valg NTF kan gjøre, nemlig datasikkerhet og hva resten av helsetjenesten gjør. Videre har representantskapet vedtatt at NTF skal jobbe for at tannlegene skal være en del av et elektronisk samhandlingsnett med resten av helsesektoren, et fornuftig og selvfølgerlig valg.

Datasikkerhet

Datasikkerhet innebærer både hemmelighet og tilgjengelighet. Skal man få til god tilgjengelighet må man kunne kommunisere med hverandre, og være trygg på at informasjonen er trygg også hos dem vi snakker med.

Datatilsynet gjorde seks tilsyn i tannlegepraksiser våren 2009 og avdekket funn vi allerede var kjent med gjennom egne undersøkelser. Disse var meget alvorlige og omfattende. Det var heller ikke mulig for tannlegene å endre sin drift slik at de tilfredsstilte kravene. Da Datatilsynet kom på banen, måtte tannlegene derfor få hjelp til å forbedre sine løsninger, spesielt de med små klinikker, og her var NTF i forkant. Det er i denne prosessen lagt stor vekt på enklest mulig hjelpemidler og gratis kurs i alle

lokalforeninger. Men det betyr ikke at dette er enkelt, og til syvende og sist er det tannlegene selv som må se hva som kreves. Informasjonen om Datatilsynets funn har vært begrenset for ikke å skape uro før hjelpen var klar. Det er den nå.

Norge har et omfattende lovverk for datasikkerhet som er sammenfattet i Norm for informasjonssikkerhet (Normen). Det er blitt hevdet at lovverket generelt, og normen spesielt, ikke er tilpasset tannleger, men sykehus og leger. Men loven gjør ingen skiller. Alt helsepersonell har samme ansvar for pasientsikkerhet. Pasientene skal føle seg trygge på at tannlegene tar vare på informasjonen de gir oss på en skikkelig måte, om dette er en rotfylling på 37, hepatitt C-diagnosen som ligger i helseskjemaet eller personnummeret.

I møter og på konferanser har NTF kontinuerlig jobbet for at lovverk og tolkning skal ha en fornuftig utforming. Det har vi gjort der reglene er åpenbart uheldige i forhold til virkeligheten og folks oppfatning. En slik kamp kjempes ikke i media. Men å akseptere lavere krav til sikkerhet for tannleger enn for annet helsepersonell er en holdning NTF hverken kan eller vil gå inn for.

Helsenettet

Helt tidlig i arbeidet med IT fikk NTF en meget tydelig beskjed fra myndighetene: Hele helsesektoren og alle offentlige tjenester skulle legges innenfor helsenettet – et lukket nett eid og driftet av Norsk Helsenett. Dette inkluderte blant annet henvisninger og epikriser til hele helsesektoren, fremtidig eResept og kjernejournal – og HELFO-oppkjøret. Bruk av helsenettet er en bevisst politikk fra myndighetenes side.

Så kan man spørre om samhandling med helsesektoren er så viktig at den forsvarer tilkobling til helsenettet.

Uansett vil ikke tilkobling til helsenettet kunne forsvareres ut fra en enkelt tjeneste. Det er summen av mange muligheter som gjør ethvert nett nyttig. Dessuten er det all grunn til å tro at tannhelsetjenesten faglig sett knyttes stadig tettere til helsesektoren generelt i tiden fremover.

Et tungt argument for tilknytning til helsenettet er sikkerhet. Det krever mye mindre strev for den enkelte tannklinikker å få til den nødvendige sikkerheten.

I realiteten har ikke NTF og tannlegene hatt noe valg. Fokuset ble satt på å gjøre helsenettet så bra som mulig slik at det kan ivareta de behov tannlegene har i dag og gi muligheter for fremtiden. Arbeidet med videreutvikling og tilpasning av helsenettet er en kontinuerlig prosess både fra NTFs og NHNs side. Vi er gjensidig forpliktet til årlige møter hvor det skal diskuteres forbedringer, og NTF har alt ved flere anledninger tatt opp forhold knyttet til Norsk Helsenett med sentrale helsemyndigheter, spesielt prisspørsmålet.

Økonomiske betraktninger

Det hersker en generell oppfatning om at helsenettet er dyrt. NTF undersøkte flere muligheter før myndighetenes signaler avgjorde valget endelig. Økonomien så den gang, og ser fremdeles, ikke ut til å utgjøre noen stor forskjell mellom helsenettet eller vanlig Internett. Forskjellen ligger i om man skal kommunisere elektronisk eller ikke. Likevel er NTF helt klart av den oppfatning at både tilknytning og abonnement for helsenettet burde være billigere, og vi vil fortsette å jobbe for det.

Så er spørsmålet hva man faktisk betaler. Helsenett inkluderer i månedsbeløpet noen tjenester som man i dag betaler for separat, for eksempel annen internettlinje, linje til betalingsterminal, hjemmekontor.

En siste ting må nevnes. Igjen ram-

mes de minste hardest. Det er beklagelig, men ikke unikt. Alle utgifter som er per klinikk blir lettere å bære jo flere tannleger man kan dele på. Slik også her. Denne effekten blir den samme uavhengig av om man snakker om helsenettet, andre nett eller andre typer kostnader.

HELFO-oppkjøret

Det er nok dette som har vakt størst irritasjon i medlemsmassen. Uten kravet om elektronisk innsending av oppgjør over helsenettet hadde sannsynligvis IT-satsingen hatt en mye enklere og naturlig fødsel. For oss som har jobbet med IT-utviklingen, er det trist å se at et slikt krav kan ødelegge så mye for de gode mulighetene som foreligger.

Kravet er ikke unikt for tannleger. Legene har fått det pålagt i forskrift fra 1.1.2010, andre behandlere er på vei. Tannlegene ble nummer to på lista fordi tannleger, og da spesielt kjeveortopedier, representerer relativt store beløp – og ditto mengde regninger. Å påstå at dette er noe NTF presser på medlemmene er useriøst, dette er myndighetenes krav. NTF ønsker ikke, og har aldri ønsket, at dette skulle være et krav til tannlegene. Så snart vi forstod at det ikke var mulig å komme unna, ble vårt mål å få unntakene så brede som overhodet mulig. I skrivende stund pågår dette arbeidet fortsatt.

NTF har gjennom ELIN-t-prosjektet vært med på å utvikle og teste løsningsene for HELFO-oppkjøret. Det er lagt stor vekt på at dette i det minste skal fungere godt for tannlegene, noe vi mener det gjør. Det fungerer også ved bruk av de samme investeringene som senere kan brukes til annen elektronisk kommunikasjon, slik at det tannlegene nå investerer i er grunnmuren de senere kan bygge videre på.

De alternative innsendingsmetodene som er påpekt, diskuteres ikke her, utover å påpeke at dette uansett

ville innebære at det på kort sikt måtte bygges opp to parallelle systemer. Den tekniske diskusjonen blir for spesiell.

Hvorfor «løp og kjøp»?

Det er grunn til å anta at en stor del av tannhelsetjenesten er direkte koblet til Internett. Vi ser ingen hensikt i at disse tannlegene skal slutte å bruke sine nettbaserte tjenester, men de bør snart ta skrittet over til lovlig bruk. Helsenettet åpner dessuten for flere muligheter allerede i dag. Mange tannleger kunne med fordel ha blitt koplet opp så raskt som mulig, derfor ble det forhandlet fram en viss prisreduksjon for dem som ønsket å være tidlig ute. Norsk Helsenett hadde i utgangspunktet begrenset installasjonskapasitet, men hvis tannlegene viste stor interesse ville de øke kapasiteten. Derav tanken om et introduksjonstilbud – men også fordi helsenettet etter NTFs mening nå har et tilbud til tannlegene som vi kan akseptere og anbefale.

Det absolutt viktigste er uansett å få IT-sikkerheten på plass. En nøkkeldato her er 1.1.2011. At det ble nettopp denne datoen har i hovedsak med Datatilsynet og den teknologiske utviklingen av gode løsninger å gjøre. Tannlegene hadde et reelt problem med manglende muligheter knyttet til de elektroniske pasientjournalene. Jobben som måtte gjøres var såpass stor at man trengte tid. 1.1.2011 er fristen Datatilsynet ga oss for å rydde opp i eget hus.

Datoen inngår også i direkteoppkjøpsavtalene med HELFO, som opprinnelig ønsket et betydelig tidligere tidspunkt for elektronisk innsending over nett. Dette klarte NTF å forhindre. Og selv om følelsen av tvang nå er sterk blant tannlegene, og dette skaper irritasjon, kan man egentlig like gjerne ta skrittet først som sist. For løsningsene er gode. Spesielt de som i dag sender sine HELFO-oppgjør på papir,

vil få en bedre hverdag. Endringen er ikke bare å sende det man i dag sender over nett. Ordningen omfatter også en svardel, kreditering og mye raskere/sikrere saksbehandling. Det har vært konkrete eksempler på tilbakebetalingskrav som ville vært unngått med dette systemet.

Mitt siste poeng er en entydig gulrot: Løsninger som eResept, henvisning, epikrise, dialog og timebok på nett er ikke utopiske løsninger en gang i fremtiden. Standardene finnes og helsenettet er klart. Det er journalprogrammene som må tilpasses. Så langt har journalleverandørene hatt mye arbeid med å bygge grunnmurene innenfor sikkerhet og elektronisk kommunikasjon. Når dette nå er på plass, begynner jobben med å få på plass de nevnte tjenestene – og flere som vil komme etter hvert.

Jeg er sikker på at NTF har gjort en god og viktig jobb for medlemmene innenfor de rammene som faktisk har vært gitt. Og det skal vi fortsette å gjøre. Men til syvende og sist er det naturligvis medlemmene som må ta stilling og felle den endelige dommen. Fra hovedstyrets side vil vi med forventning følge med på om tannlegene nå vil «løpe og kjøpe» eller om de fortsatt vil være avventende. Konklusjonene er fortsatt de samme: Helsenett er frivillig. IT-sikkerhet er det ikke.

At IT vil få en stadig større plass i tannhelsetjenesten er hevet over enhver tvil. Vi kan til en viss grad påvirke tempoet i utviklingen innen vår bransje. Men vi kan ikke holde den igjen, enn si stanse den. Ingen av oss kan vel i dag tenke seg å være foruten Internett eller mobile telefon- og IT-løsninger, verken privat eller på jobb. Vi kommuniserer og handler elektro-

nisk nærmest kontinuerlig. Og vi ergrer oss når det er noe vi ikke kan finne der ute på web'en. Det er ingen grunn til at tannlegene skal bli de siste til å komme på banen. IT er kommet for å bli, også hos tannlegen. De gode og sikre løsningene finnes. Du må selv bestemme når du skal ta dem i bruk. Men det er egentlig ingen grunn til å vente for lenge.

*Jørn André Jørgensen
visepresident, NTF*

Avdeling for medlemsrådgivning

Medlemsrådgiverne gir råd innen de fleste næringsjuridiske områder samt i arbeidsgiver- og arbeidstakerspørsmål. Nedenfor er medlemsrådgiverne angitt med navn, tittel og hovedarbeidsområde. Alle som er oppført med juridisk medlemsrådgivning, kan veilede om juridiske spørsmål generelt, herunder f.eks. arbeidsrett, husleieavtaler, kontrakter mv. i tillegg til sine særskilte ansvarsområder.

Avdelingsleder Dag Erlend Reite
Juridisk medlemsrådgivning generelt, klagesaker og pasientskadeordninger.
E-post: dag.reite@tannlegeforening.no
Tlf. 22 54 74 12

Forhandlingsjef John Frammer
Medlemsrådgivning om lønns- og arbeidsvilkår, herunder pensjon. Rådgivning ift. kollektiv arbeidsrett, herunder tariffspørsmål og forhandlinger.
E-post: john.frammer@tannlegeforening.no
Tlf. 22 54 74 10

Seniorkonsulent Lin Muus Bendiksen
Medlemsrådgivning vedrørende arbeids- og driftsbetingelser for privatpraktiserende, lønns- og arbeidsforhold for hjelpepersonell i henhold til mønsteravtalen og internkontroll-HMS.
E-post: lin.bendiksen@tannlegeforening.no
Tlf. 22 54 74 15

Juridisk rådgiver Dag Kielland Nilsen
Juridisk medlemsrådgivning generelt, skatte- og avgiftsspørsmål.
E-post: dag.nilsen@tannlegeforening.no
Tlf. 22 54 74 35

Advokat Elisabeth Scarpello
Juridisk medlemsrådgivning generelt, etiske spørsmål, samarbeidsavtaler mellom tannleger.
E-post: elisabeth.scarpello@tannlegeforening.no
Tlf. 22 54 74 01